

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum prophetia sit naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

nat suū a diuino instin-
ctum : qm̄ non
semper ad hūmōi er-
rorem prorūpit, sed
suis enlo stat animo,
& p̄fert eloquio sus-
pensio, tum quia da-
to, q̄ post cognoscere
ret ex aduenire cog-
rektione, stat solida
differētia als gnata
quōd absolute in ip-
so instinctū non cog-
noscit an Deus sit,
qui det illum.

In prologo
in P̄dica. 1.
in prin.

¶ Ex eodem articulo
collige aliam pro-
phetiæ conditionē,
s. q̄ si simpliciter est
prophetia, dat pro-
phete clarā visio-
nē reuelationis,
hoc est q̄ Deus est
reuelans sibi tunc
hoc, ita q̄ non cre-
dit firmiter, sed vi-
det sic esse.

Art. 3. & 5.
huius q̄.

¶ Super Quisio. 17.
Artic. 6.

In artic. 6. eiusdē q̄.
171. nota in corpo-
re articuli, quōd pro-
pheta dī cognitio
expressa ex diuina
reuelatione per mo-
dum doctrinæ, non
quantū ad discursū,
sed quā ad cōi-
cationem, ita quōd
intendit auctor non
q̄ Deus doceat pro-
phetam syllogizan-
do, vt magister do-
cet discipulū ex quo-
dā i quoddā discursū
do sed q̄ doces hōi-
nē cōicādo illi notit-
iā suā, sicut magi-
ster cōicā discipulo
notitiā quā hēt. Mo-
dus autē quomodo
ista cōicatio fit, in-
ferius tractabitur.

q. 14. art. 13.
& 15. & q.
16. art. 8. q.
39. art. 4.

¶ In eodem articulo
in responsione ad 3.
nota duo. Primū est,
q̄ auctor asserit an-
tecedens illud, A est
prophetarū, & simi-
liter, A est p̄sentū, es-
se impossibile nō ef-
se, hoc est, esse neces-
sariū, ita q̄ cōcedit
argumento, q̄ ante-
cedens est absolute

phetarum, erit: huius autem con-
ditionalis antecedens est necessa-
rium absolute, cum sit de prae-
rito, ergo & consequens erit ne-
cessarium absolute, quod est in-
conueniens: quia sic prophetia,
non esset contingentium. Falsum
est ergo, q̄ prophetiæ non possit
subesse falsum.

SED CONTRA est, qd Cassiod.
dicit, * quod prophetia est in spi-
ratio, vel reuelatio diuina, rerum
euentus immobili veritate denū-
tians: non autem esset immobilis
veritas prophetiæ, si posset ei fal-
sum subesse. ergo non potest ei
subesse falsum.

RESPON. Dicendum, quod si-
cut ex dictis patet, prophetia est
quoddā cognitio intellectui pro-
phete impressa ex reuelatione di-
uina per modum cuiusdam do-
ctrinæ. Veritas autem cognitio-
nis est eadē in discipulo & in do-
cente, quia cognitio addiscentis
est similitudo cognitionis docē-
tis, sicut in rebus naturalibus for-
ma generati est similitudo que-
dam formæ generatis. Et per hūc
et modum Hieron. dicit, q̄ pro-
phetia est quoddam signum diui-
næ præscientiæ. Oportet igitur eā
dem esse veritate prophetice cog-
nitionis, & enuntiationis, quæ
est cognitionis diuine, cui im-
possibile est subesse falsum, vt in
primo * dictū est. Vnde prophe-
tiæ non potest subesse falsum.

AD PRIMVM ergo dicendum,
q̄ sicut in primo dictū est, * cer-
titudō diuine præscientiæ non ex-
cludit contingentiam singulariū
futurorum, quia fertur in casū,
quod sunt præsentia, & iam de-
terminata ad vnum. Et ideo etiā
prophetia, quæ est diuine præ-
scientiæ similitudo impressa, vel
signum, sua immobili veritate fu-
turorum contingentiam nō ex-
cludit.

AD SECUNDVM dicendum, q̄
diuina p̄scientia respicit futura s̄m
duo. s̄m qd sunt i seipsis, in quā
tū. s̄m p̄sentialiter in quæ: &
s̄m quod sunt in suis causis, in
quātū. s̄m videt ordinē causarū ad
effectus. Et quamuis cōtingētia
futura, prout sunt in seipsis, sunt
determinata ad vnum, tū prout
sunt in suis causis, nō sunt deter-
minata, quin possint aliter eue-
nire. Et quāuis ista duplex cog-
nitio semper intellectui diuino cō-
iungatur, non tamē coniungitur
semper in reuelatione propheti-
ca, quia impressio agentis non
semper adæquat eius virtutē. Vn-
de quādoq; reuelatio prophetica
est impressa quadam similitudo

diuina præscientia; prout re-
cit ipsa futura contingentia in se-
ipsis: & talia sic eueniunt sicut
prophetantur, secundū 117. & c.
ce virgo concipiet. Quandoque
verò prophetica reuelatio est im-
pressa similitudo diuina præsci-
entia, prout scilicet cognoscit ordi-
nem causarum ad effectus: & sic
quandoque aliter euenit, quam
prophetetur, nec tū prophetice
subest falsum. Nā sensus prophe-
tiæ est, quod inferiorum causarū
dispositio siue naturalium, siue
humanorū actū, hoc habet, ut
talis effectus eueniat, & secundū
hoc intelligitur uerbum s̄m dictū
dispositio corporis tui ad mortē
ordinatur. & quod dicitur Iona
3. Ad huc quadraginta dies, & Ni-
niue subuertetur, id est, hoc me-
rita eius exigunt, ut subuertatur.
Dicitur autē Deus penitere meta-
phorice, in quantum ad modum
penitentis se habet: prout scilicet
mutat sententiam, etiam non
mutet consilium.

AD TERTIVM dicendum, q̄
quia eadē est veritas prophetiæ,
& diuina præscientiæ, vt dictū
est, * hoc modo illa conditi-
onalis est vera, Si aliquid est pro-
phetatū, erit sicut ista. Si aliquid
est prædictum, erit. In vtraque
enim antecedens est impossibile
non esse. Vnde & consequens est
necessarium non secundū, quod
est futurum respectu nostri, sed
vt consideratur in suo præsentī,
prout subditur præscientiæ diui-
næ, ut * in primo dictum est.

QVAESTIO CLXXII.
De causa prophetiæ, in sex articulis
diuisa.

DEINDE considerandi
est de causā prophetiæ.
Et circa hoc querun-
tur sex.

- ¶ Primū, Vtrum prophetia sit
naturalis.
- ¶ Secundū, Vtrum sit a Deo mediū
naturalis.
- ¶ Tertio, Vtrum ad prophetiam requiratur
situs naturalis.
- ¶ Quarto, Vtrum requiratur bonitas
situs.
- ¶ Quinto, Vtrum sit aliqua prophetia
situs.
- ¶ Sexto, Vtrum prophetia damnetur
dicant verum.

ARTICVLVS PRIMVS

Vtrum prophetia possit esse naturalis

AD PRIMVM sic proceditur
quod prophetia possit esse naturalis
enim Gregorius * in 4. Dialogorum

bro, quod anima col-
 ligat scientiam ex sen-
 sibilibus. Secundo,
 circa dispositioes na-
 turales pphetiae, qd
 auctor ex Avicenna
 in sexto Naturae. has
 duas dispositiones
 approbavit in pro-
 pheta naturali. I. ho-
 nitate magis; et
 claritate intelli-
 gentiae, relinquendo ter-
 tiam. I. animae pote-
 statem qm chimera
 est illa tertia. In
 secunda autem conditio-
 ne potes advertere,
 q non est sermo de
 diuinationib; aut si-
 gnificationib; nescie-
 tiu, quid dicant, sed
 claritatem intelligen-
 tia oportet esse in
 propheta utraq; s. na-
 turali, & diuina, &
 aliquo nullus pro-
 phetae nomen mere-
 tur. Et hinc habes
 quantum ad somnijs, &
 melancholicis atque
 istiusmodi homini-
 bus plenis apparitio-
 nibus interiorib; p-
 phetica cognitio, et
 que fm naturam est,
 dicitur. Oportet enim
 claritatem intelligen-
 tia adesse, hoc est,
 certissimam visionem il-
 lorum, quae significan-
 tur, alioquin nihil e-
 rit. Tercio, circa autho-
 ris profectum ex te-
 po re quo scripserat q.
 12. de veritate vique
 in locum istum. Hic
 enim quia dixit natura
 lem prophetiam, ad
 prophetiam fm quid
 defecit, & sola illa,
 q ex diuina est reue-
 latione, & est simpli-
 citer esse prophetia.
 Et ita est, ut patet ex
 auctoritate Petri ap-
 ostoli, & ex rone
 literae. Et propterea
 sim licet negandum
 est prophetiam pos-
 se esse a natura.
 ¶ In risione ad pri-
 mum, quia authoritas
 Gregorij animae
 naturalis vim ad pra-
 uenendum futura aper-
 te docet: ideo au-
 thor subtilitate natu-
 rale animae ad poi-
 tendum no ad vim p-
 uisuum futurorum,
 sed ad vim pe cepi-
 uia praesentium redu-
 citur q nec noua,
 nec antiqua animae
 subtilitate habet aia
 vim futurorum praeui-
 suu, cum mortis cor-
 poris propinqua est:
 sed naturalis iua vir-
 tute, quam tunc habet
 expeditoris respec-
 tu interiorum mo-

aliquando animarū vis sua subti-
 litate aliquid prauidet. & Aug. ¶
 dicit in 12. super Gen. ad literā, q
 animae humanae, secundū quod
 a sensibus corporis abstrahitur,
 cōpetit futura prauidere: hoc au-
 tem pertinet ad prophetiam. er-
 go anima naturaliter potest asse-
 qui prophetiam.

¶ 2. Præter. Cognitio animae huma-
 nae magis viget in vigilando, q̄ in
 dormiendo: sed in dormiendo
 quidam naturaliter prauident q̄
 dam futura, ut patet per Philoso-
 phum * in lib. de somno, & vigi-
 lia. ergo multo magis potest homo
 naturaliter futura cognoscere.

¶ 3. Præter. Homo fm suam naturā
 est perfectior animalibus brutis:
 sed quaedam animalia bruta habent
 cognitionē futurorū ad se pertinen-
 tium, sicut formicae praecogno-
 scunt pluuias futuras, quod
 patet per hoc, q̄ ante pluuiā inci-
 piunt granā in foramen reponere,
 & similiter pisces praecogno-
 scunt tempestates futuras, ut per
 penditur ex eorum motu, dum
 loca tempestuosa declinant. ergo
 multo magis homines naturaliter
 praecognoscere possunt futura
 ad se pertinentia, de quib; est pro-
 pheta. Est ergo, pphetia a natura.

¶ 4. Præter. Prover. 29. dicitur. Cum
 propheta defecerit, dissipabitur
 populus. & sic patet, q̄ propheta
 est necessaria ad hominum conser-
 uationem: sed natura non de-
 ficit in necessarijs. ergo videtur,
 quod propheta sit a natura.

SED CONTRA est, quod dicitur 2.
 Petr. 1. Non enim uoluntate huma-
 na allata est aliquando propheta,
 sed Spiritu sancto inspirante
 locuti sunt sancti Dei homines.
 ergo propheta non est a natura,
 sed ex dono Spiritu sancti.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut
 sup dictum * est, prophetica praecog-
 nitio potest esse de futuris dupliciter.
 Vno modo, fm quod sunt in
 seipsis. Alio modo, secundū quod
 sunt in suis causis. Praecognosce-
 re aut futura, secundū quod sunt
 in seipsis, est proprium diuini in-
 tellectus, cuius eternitati sunt oīa
 praesentia, ut in primo dictū est. *
 Et ideo talis praecognitio futurorū
 non potest esse a natura, sed solū
 ex reuelatione diuina. Futura vero
 in suis causis possunt praecogno-
 sci naturali cognitione et ab ho-
 mine: sicut medicus praecogno-
 scit sanitatem, vel mortem futu-
 ram in aliquibus causis, quarum
 ordinem ad tales effectus experi-
 mento praecognoscit. Et talis cog-
 nitio futurorū potest intelligi esse
 in homine dupliciter a natura.

A Vno modo sic, q̄ statim anima
 ex eo quod in seipsa habet, possit
 praecognoscere futura, & sic si-
 cut * Aug. dicit 12. super Gen. ad
 literā, quidam uoluerunt animā
 humanā habere quādā vim diu-
 nationis in seipsa. Et hoc vñ esse
 secundū * opinionem Plato, qui
 posuit, q̄ animae habet omnium
 rerū cognitionem per participatio-
 nem idearū: sed ista cognitio ob-
 nubilatur in eis per consuetudinē
 corporis, in quibusdam tñ plus,
 in quibusdā verō minus secundū
 corporis puritatē diuersam, & se-
 cundū hoc posset dici, q̄ homines
 habentes animas non multū ob-
 tenebratas ex corporum vnione
 possunt talia futura praecognosce-
 re secundū propriam scientiam.

CONTRA hoc autem obicit * Auguf.
 Cur non semper possit vim diu-
 nationis habere anima, cum sem-
 per uel it. Sed quia uerius esse vñ,
 q̄ anima ex sensibilibus cognitio-
 nem acquirat, secundum senten-
 tiam Aristo. ut in primo * dictū
 est: ideo melius est dicendum alio
 modo, q̄ praecognitionem talium
 futurorū homines non habent,
 sed acquirere possunt per uia ex-
 perimentalem, in qua uiuantur
 per naturalem dispositionem se-
 cundū, quod in homine inueni-
 tur perfectio virtutis imaginati-
 uae, & claritas intelligentiae. Et tñ
 haec praecognitio futurorū differt
 a prima, quae habetur ex reuelati-
 one diuina dupliciter. Primū
 quidem, quia prima potest esse
 quoruncumq; euentuum, & in-
 fallibiliter. Haec autem praecog-
 nitio, quae naturaliter haberi potest
 est circa quosdā effectus, ad quos
 se potest extendere experientia hu-
 mana. Secundo, quia prima pro-
 pheta est secundum immobi-
 lem ueritatem, non autem secunda,
 sed potest ei
 subesse falsum. Prima autem praecognitio proprie
 pertinet ad prophetiam, non secunda: quia sicut
 supra dictum est, * prophetica cognitio est eorum
 quae naturaliter excedunt humanam cognitionem.
 Et ideo dicendum, quod propheta simpliciter di-
 cta, non potest esse a natura, sed solum ex reuelatio-
 ne diuina.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ anima quando
 abstrahitur a corporalibus, aptior redditur ad perci-
 piendum influxum spiritualium substantiarū, & et
 ad percipiendū subtiles motus, qui ex impressionib;
 naturalium causarum in imaginatione humana relin-
 quantur, a quibus percipiendū anima impeditur,
 cum fuerit circa sensibilia occupata. Et ideo Grego-
 rius dicit, * quod anima quando appropinquat
 ad mortem, praecognoscit quaedam futura subtili-
 tate suae naturae, prout scilicet percipit etiam mo-
 dicas impressiones, aut etiam cognoscit futura re-
 uelatione angelica, non autem propria uirtute:
 quia ut * Augustinus dicit 12. super Genesis ad li-
 teram. Si hoc esset, tunc haberet quodcumque.
 Secunda Secunde S. Tho. GGG 2 vel-

tuum, vitore ab ex-
 terioribus, & corpo-
 re proprio magis re-
 mota, percipit, uel u-
 periorū intellectū
 fm naturae ordinem
 reuelationes: uel q̄
 magis cōsonat, per-
 cipit subtiles motus
 imaginatiuae e im-
 pressionē causarum
 naturalium. Ex qui-
 bus motibus imagi-
 nativae lucetibus lu-
 mine intellectus agē-
 tis, & alicuius forte
 superioris intellectus,
 mouetur intellectus
 noster possibilis ad
 cognoscendum futu-
 rū in praesenti signo
 reperiendū. Et hoc
 modo vñ ille, cuius
 meminit Greg. pra-
 uidiisse sepelendum
 se in Sancto Xisto.

¶ In responsione ad
 quartum cum legis
 prophetiam necesse
 est ad populū guber-
 nationē, non intelli-
 gas de pphetia no-
 ua, sed fac est si sit an-
 tiqua, iuxta uerbum
 Abraham ad diuitem.
 Habent Moyses, &
 prophetas, audiant
 illos Et in ordine q̄
 dem ad diuinū cul-
 tum est omnino ne-
 cessaria pphetia ex
 parte nostri, ut pra-
 dictū est in ordine
 ante ad aha, necessa-
 ria est ad hoc, ut fir-
 mior, efficaciorque
 sit populū gubernati-
 o Verbum liquidō
 Dei ualidū est, & pe-
 netrabilis oī gladi-
 o, &c. Et ppter ea
 in litera dicit, Et pra-
 pue &c. ut licet
 ueramque necessita-
 tem offenderet.

¶ In responsione ad
 quartum cum legis
 prophetiam necesse
 est ad populū guber-
 nationē, non intelli-
 gas de pphetia no-
 ua, sed fac est si sit an-
 tiqua, iuxta uerbum
 Abraham ad diuitem.
 Habent Moyses, &
 prophetas, audiant
 illos Et in ordine q̄
 dem ad diuinū cul-
 tum est omnino ne-
 cessaria pphetia ex
 parte nostri, ut pra-
 dictū est in ordine
 ante ad aha, necessa-
 ria est ad hoc, ut fir-
 mior, efficaciorque
 sit populū gubernati-
 o Verbum liquidō
 Dei ualidū est, & pe-
 netrabilis oī gladi-
 o, &c. Et ppter ea
 in litera dicit, Et pra-
 pue &c. ut licet
 ueramque necessita-
 tem offenderet.

Lib. 12. a. 12. in prin. co. 3.

In Dialog. 6. de Repub. vel de iusto, a medi.

Li. 12. i. gen. c. 13. to. 2.

q. 84. ar. 1. 6. & 7.

q. praecar. 1.

Li. 4. Dislo. ca. 26.

Li. 12. c. 12. non longe a prin. tom. 3.

Super Questionis 172 Artic. 2.

In art. 2 eiusdem q. 172. dicitur duo occurrunt. Primum, circa illuminationem prophetica, an. scilicet ab angelo, quo ad ipsum lumen propheticum, an no. Et est ratio dubij, quia si lumen propheticum, non esset ab angelo, frustra in littera diceretur, Verumque. scilicet illuminationes & revelationes. Sufficiens siquidem dicere, Revelationes per angelos deferuntur. In oppositum autem est, quia auctor in principio huius summae q. 6. art. 1. ad primum, ponit quod lumen fidei in intellectu nostro est immediate a Deo. ergo a fortiori lumen propheticum, quod facit evidentiam eorum quae sunt fidei.

Secundum dubium est circa inspirationem prophetica, an sit ab angelo. Dicitur enim in primo articulo precedentis quod est onis, quod ad prophetiam requiritur inspiratio. Et est ratio dubij, quia in responsione ad primum dicitur, quod non est eadem ratio de spectantibus ad intellectum, & de spectantibus ad voluntatem: quoniam angelus potest imprimere in intellectu, non autem in voluntatem. Costat autem, quod inspiratio prophetica ad voluntatem spectat.

Articulus II. Vtrum prophetica revelatio fiat per angelos.

Ad secundum sic procedit. Vtrumque, quod prophetica revelatio non fiat per angelos. Dicit enim Sapientia 7. quod sapientia Dei in animas sanctas se transfert, & amicos Dei constituit immediate: ergo etiam propheta facit immediate, non mediantibus angelis.

2. Prae. Prophetia ponitur inter gratias gratis datas: sed gratie gratis datae sunt a Spiritu sancto, secundum illud, Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus: non ergo prophetica revelatio fit angelo mediante.

3. Prae. Cassiodorus dicit, quod prophetia est divina revelatio: si autem fieret per angelos, diceretur angelica revelatio: non ergo prophetia fit per angelos.

Sed contra est, quod Dionysius dicit 4. cap. calcit. hierar. Divinas visiones gloriosi patres nostri adepti sunt per medias coele-

stes virtutes: loquitur autem de visionibus prophetis: ergo revelatio prophetica fit angelo mediantibus. Respondendum, quod dicitur a Apostolo dicitur ad Romanos 15. Quae a Deo sunt, ordinata sunt. Habet autem hoc divinitatis ordo sicut Dionysius dicit, ut infra per media disponat. Angeli autem medij sunt inter Deum, & homines, ut pote plus participantes de perfectione divinae bonitatis, & homines: & ideo illuminationes & revelationes divinae a loco homines, per angelos deferuntur. Prophetica autem cognitio fit per illuminationem, & revelationem divinam: unde manifestum est, quod fiat per angelos.

Ad primum ergo dicitur, quod gratia gratis datae attribuitur Spiritui sancto sicut primo principio: qui tamen operatur immediate in hominibus mediante ministerio angelorum.

Ad tertium dicitur, quod operatio instrumenti attribuitur principali agenti, in cuius ministerio instrumentum agit. Et quia minister est sicut instrumentum, ideo prophetica revelatio, fit ministerio angelorum, dicitur esse divina.

Articulus III. Vtrum ad prophetiam requiratur dispositio naturalis.

Ad tertium sic procedit. Vtrumque ad prophetiam requiratur dispositio naturalis. Prophetia non recipitur in propheta secundum dispositionem recipientis, quia per illud Amos 1. Dominus deus regiet, dicit glossa. Hiero. Nativitas est, ut oes qui volunt se regi coparare, ex his rebus sumant comparationes, quas sunt experti, & in rebus quibus sunt nutriti. v.g. Natus suos inimicos ventis, dampnum naufragio comparat. Sic & Amos, qui fuit pastor pecorum, timorem Dei rugitui leonis assimilat, sed quod recipit in aliquo secundum modum recipientis, requirit naturalem dispositionem, ergo prophetia requirit naturalem dispositionem.

q. 172. art. 1. & 3. conca. 154. & ver. q. 12. art. 8. & Matt. 13. c. 3. f. 8. l. 4. & 2. Cor. 14.

* In prolo. super Psal. 106. ast. 1. ad 2. Unde concedendum est quod tam lumen fidei, quam lumen propheticum, illud habituale, hoc per modum transeuntis a Deo est immediate. Vocatur autem angelus illu-

ca. 1. in principio. 4. narrat. meo. dicitur.